

Povijest zakona o autorskom pravu u Hrvatskoj

Neovisno o mnogobrojnim promjenama u državnom i društvenom uređenju Hrvatska ima dugu povijesnu tradiciju zakonskog uređenja područja autorskog prava.

Prvi propisi o uređenju autorskopравnih odnosa u Hrvatskoj postoje još od Napoleonovih osvajanja. U to je vrijeme veliki dio današnje Hrvatske (Dalmacija, tada već bivša Dubrovačka Republika, Istra i Hrvatska južno od Save) bio uključen u područje Ilirskih provincija, gdje su na temelju Carskog dekreta u Ilirskim provincijama od 1. siječnja 1812. godine bili na snazi francuski propisi proizašli iz Francuske revolucije. Ti su propisi bili na snazi tek kratko vrijeme, do 1813. godine, nakon čega je ponovno bio uspostavljen austrijski pravni poredak.

Za Dalmaciju i Istru, koje su tada bile uključene u austrijski dio Austro-Ugarske Monarhije, 1846. godine stupio je na snagu austrijski Carski patent o zaštiti književnog i umjetničkog vlasništva, dok je u tadašnjoj Hrvatskoj i Slavoniji taj Carski patent stupio na snagu 1853. godine. Carski patent propisivao je rok zaštite autorskog prava za života autora i 30 godina nakon njegove smrti.

Hrvatsko-ugarski sabor **4. svibnja 1884.** godine donio je poseban [Zakon o autorskom pravu \(zakonski članak XVI.:1884. zajedničkog hrvatsko-ugarskog sabora o autorskom pravu\)](#), koji je stupio na snagu 1. srpnja 1884. godine. Taj se Zakon primjenjivao na području tadašnje Hrvatske i Slavonije, a njime je trajanje zaštite autorskog prava produženo na 50 godina od smrti autora.

U Dalmaciji i Istri, kao tadašnjim austrijskim dijelovima Austro-Ugarske Monarhije, Carski patent iz 1846. godine zamijenjen je [Zakonom o autorskom pravu u pogledu književnih, umjetničkih i fotografskih djela](#) od **26. prosinca 1895.** godine. Taj je Zakon propisivao trajanje zaštite autorskog prava 30 godina nakon smrti autora.

Kraljevina Jugoslavija donosi [Zakon o autorskom pravu](#) **26. prosinca 1929.** godine, a do tada se primjenjuju ranije važeći hrvatsko-ugarski, odnosno austrijski zakon.

U Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji **25. svibnja 1946.** donesen je [Zakon o zaštiti autorskog prava](#), koji je bio krajnje restriktivan u pogledu prava autora. Prijenos prava bio je ograničen na 10 godina, nasljeđivanje je bilo propisano samo za određene zakonske nasljednike u ograničenom trajanju, nakon čega je autorsko pravo prelazilo na državu i trajalo neograničeno. Zakon je dopuštao prikazivanje i izvedbu izdanih djela bez odobrenja autora, a izdavanje djela bez odobrenja nasljednika autorskog prava. Visine autorskih naknada bile su propisane općim uputama kao podzakonskim aktima. Ovaj je Zakon bio rađen pod jakim utjecajem tadašnje sovjetske ideologije, a prava autora ograničavao je preko granica dopuštenih Bernskom konvencijom.

Novi jugoslavenski [Zakon o autorskom pravu](#) koji je u bitnom vratio autorskopравni poredak u kontinentalnoeuropski krug tada modernih zakona o autorskom pravu donesen je **10. srpnja 1957.** godine.

U Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji [Zakon o autorskom pravu](#) donesen je **20. srpnja 1968.** godine, a nakon toga **30. ožujka 1978.** novi [Zakon o autorskom pravu](#), koji je kasnije [mijenjan i dopunjavao Zakonom](#) od **24. travnja 1986.** te [Zakonom](#) od **11. travnja 1990.** godine kojim je izričito uvedena zaštita računalnih programa i dodan novi dio koji se odnosi na prava umjetnika izvođača.

Republika Hrvatska preuzela je [Zakonom o preuzimanju saveznih zakona iz oblasti prosvjete i kulture](#) od **26. lipnja 1991.** Zakon o autorskom pravu iz 1978. godine s izmjenama i dopunama iz 1986. i 1990. godine, čime je donesen prvi Zakon o autorskom pravu u Hrvatskoj kao samostalnoj državi. Taj je [Zakon izmijenjen i dopunjen](#) **2. lipnja 1993.** godine, a [pročišćeni tekst Zakona](#) objavljen je **1. veljače 1999.** Radi usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s odredbama Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva kao dijela ugovora o uspostavi Svjetske trgovinske organizacije (tzv. Sporazum TRIPs) te odredbama Rimske konvencije (Međunarodne konvencije za zaštitu umjetnika izvođača, proizvođača fonograma i organizacija za radiodifuziju) [Zakon je ponovno izmijenjen i dopunjen](#) **19. srpnja 1999.** godine, a tim izmjenama i dopunama priznata su prava proizvođačima fonograma i organizacijama za radiodifuziju.

Novi moderni [Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima](#) u samostalnoj Republici Hrvatskoj donesen je **listopada 2003.** godine.

Donošenjem novog Zakona autorskopравни sustav usklađen je s potrebama modernog informatičkog društva i s razvojem modernih tehnologija, usklađen je s tada važećom pravnom stečevinom Europske unije te sa dva tzv. internetska ugovora Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO) - Ugovorom o autorskom pravu i Ugovorom o izvedbama i fonogramima.

Vežanost područja autorskog prava i srodnih prava uz razvoj novih internetskih tehnologija, digitalizaciju autorskih djela i predmeta zaštite srodnih prava, kao i želje za stvaranjem pretpostavki za što učinkovitije ostvarivanje autorskog prava i srodnih prava čine ovo područje izuzetno dinamičnim, kako u Europskoj uniji, tako i u Republici Hrvatskoj. Slijedom toga je, kao i u cilju daljnjeg usklađivanja s pravnom stečevinom Europske unije te novodonesenim direktivama Europske unije iz ovog područja, Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima iz 2003. godine do danas mijenjan i dopunjavan zakonima od [13. srpnja 2007.](#), [1. srpnja 2011.](#), [15. studenoga 2013.](#), te [24. listopada 2014.](#) godine.